

Commentaar op brief van Minister Schultz over normen voor windturbinegeluid

In haar brief van 14 maart 2016 aan de Kamer doet Minister Schultz een aanzienlijk aantal feitelijk onjuiste en misleidende uitspraken. Op belangrijke punten geeft zij onware, half ware en tendentieuze informatie. Onze belangrijkste punten van kritiek zijn als volgt samengevat:

1. L_{den} is niet een door Europa voorgeschreven dosismaat voor windturbinegeluid. Integendeel, voor het doel waarvoor de maat bedoeld is, internationaal vergelijkbare inventarisatie van geluidsoverlast, acht Europa de maat zelfs niet geschikt voor fluctuerende geluidsbronnen zoals windturbines.
2. De norm 47 dB L_{den} komt niet overeen met de norm van voor 2011 maar is veel soepeler. De Minister vergelijkt de L_{den} norm namelijk met veel te hoge waarden: 50, 45 en 40 dB(A) voor resp. dag, avond en nacht. In werkelijkheid gold voor het platteland 45, 40, 35 dB(A) of het gemeten omgevingsniveau dat vaak nog lager ligt. Op plaatsen waar voorheen problemen waren ontstaan omdat overschrijding van de norm plaatsvond hoeft na 2011 niet meer gehandhaafd worden omdat de betreffende turbines nu wel aan de norm voldoen.
3. De L_{den} norm laat veel meer ernstige hinder toe dan de normen voor verkeer en industrielawaai, zowel binnenshuis als buitenshuis.
De aanbeveling van de WHO, die 41 dB L_{night} adviseert, is misleidend. De WHO heeft hierbij geen windturbines op het oog gehad, en bij windturbinegeluid treedt bij deze waarde al ernstige slaapverstoring op.
4. Alle serieuze publicaties concluderen dat de norm voor omwonenden in Nederland veel slechter is dan elders in Europa. Een aantal van die publicaties was op tijd bij de schrijvers van het Kennisbericht bekend.
5. Bij de totstandkoming van het Kennisbericht is de wetenschappelijke waarde van de inhoud ondergeschikt gemaakt aan de mening van de meerderheid.

Toelichting

1. Aanleiding en achtergrond voor nieuwe normering 2010

De Minister schrijft dat de nieuwe norm is aangepast aan de Europese dosismaat L_{den} . Dit is in strijd met de feiten, want L_{den} is helemaal geen Europese dosismaat voor normering van geluid van een installatie. Voor installaties wordt algemeen een harde grenswaarde gehanteerd voor de geluidsbelasting op de gevel van woningen, die op geen enkele moment mag worden overschreden. In Nederland geldt dit voor alle industriële geluidsbronnen, behalve voor windturbines. Met deze bijzondere dosismaat voor windturbines, die overigens geen enkel ander Europees land hanteert, wordt dus een uitzondering gemaakt op de regel.

De wetenschappelijke noodzaak om de regels aan te passen bestond inderdaad (voor insiders: het VdBerg-effect). Dit probleem heeft men ontlopen door de norm niet meer aan de omstandigheden aan te passen, m.a.w. of het een stille dag met gelaagde atmosfeer is of niet, dat maakt niet meer uit.

2. De geluidnormering in het Activiteitenbesluit

In deze paragraaf wordt weer eens herhaald dat 47 dB L_{den} overeenkomt met de norm van voor 2011. Dit onjuist. In de Nota van Toelichting bij het Activiteitenbesluit (2008) staat dat de norm 50, 45 en 40 dB(A) voor resp. overdag, avond en nacht niet passend is voor het landelijk gebied. Bij de opname

nationaal kritisch platform windenergie

van de algemene regels voor de landbouwactiviteiten is voor deze activiteiten de normering van 45, 40 en 35 dB(A) opgenomen in het Activiteitenbesluit (2010). Deze laatste normering komt overeen met hetgeen in de Handreiking Industrielawaai en Vergunningverlening wordt geadviseerd voor vergunningplichtige activiteiten in het landelijk gebied. Dit is de gangbare norm voor het landelijk gebied. Voorafgaande aan 2011 was niet de (niet voor het landelijk gebied passende) geluidsnorm van het Activiteitenbesluit ook van toepassing op windparken, maar gold de vergunningplicht en werd de norm gebaseerd op de hier genoemde Handreiking. De Minister vergelijkt de L_{den} norm dus met een veel te hoge norm, die daarvoor nooit heeft gegolden.

Een simpel voorbeeld maakt duidelijk dat de nieuwe norm hoger uitpakt dan de oude. De Minister betoogt dat de oude norm voor de nacht, volgens haar 40 dB waar deze in werkelijkheid 35 dB was, overeenkomt met de nieuwe L_{night} van 41 decibel. Maar een L_{night} van 41 decibel houdt in dat deze waarde gemiddeld over een heel jaar moet worden gehaald. Dat betekent dus dat de gevelbelasting af en toe best hoger mag zijn dan 41 decibel. Bij de oude norm mag de grenswaarde van 40 decibel (eigenlijk dus 35 decibel) echter nooit worden overschreden. De L_{night} 41 is dus veel ruimer dan de oude norm.

Er is echter geen technische kennis voor nodig om te zien dat de normen inderdaad zijn opgerekt. De [uitspraken](#) van de verantwoordelijke ambtenaren van I&M/VRM, die meldden dat de geluidsregels extra ruimte voor windturbines moesten scheppen, zeggen genoeg. Een tweede niet-technisch bewijs voor de versoepeling van de norm: de problemen rond de handhaving van oude vergunningen. Sinds 2011 wordt in een aantal oude gevallen niet meer gehandhaafd, omdat de betreffende turbines weliswaar niet aan de oude norm voldeden, maar wel aan de nieuwe. Bekende slepende gevallen doen zich voor in Houten, Noord-Holland (gemeentes Schagen, Hollands Kroon, Heerhugowaard), Kollumerland en Noordoostpolder (oude park aan de Westermeerdijk).

3. Het beschermingsniveau van de geluidnormen

Het percentage ernstige(!) hinder (8-9%) geldt als de mensen binnenshuis verblijven. In het landelijk gebied is de term “buitenleven” niet zonder betekenis en het RIVM liet zien dat 19% van de blootgestelde mensen buitenshuis ernstige hinder zal ondervinden van deze norm. Ooit woog het woord “ernstig” zwaar, en was het milieubeleid van de rijksoverheid (NMP's) dat ernstige hinder moet worden teruggedrongen en dat er in ieder geval geen nieuwe ernstige hinder mag ontstaan. Nu wordt 19% nieuwe ernstige hinder acceptabel gevonden. Een dergelijk niveau van ernstige hinder is absoluut niet vergelijkbaar met ernstige hinder die ten gevolge van andere industriële activiteiten en landbouwactiviteiten in het landelijk gebied wordt toegestaan.

De Minister verzwijgt dat het RIVM, als dan toch voor deze dosismaat zou worden gekozen, een veel lagere waarde van 40 dB L_{den} adviseerde die wel in overeenstemming is met de normering voor weg- en railverkeer en industrielawaai.

De Minister zegt dat met 41 dB L_{night} de nachtrust extra wordt beschermd. Dit is in strijd met de feiten. “Als aan 47 dB L_{den} wordt voldaan wordt (‘automatisch’) ook aan de L_{night} 41 dB voldaan, zo stond vroeger te lezen op de website van Windenergie.nl van de ministeries van EZ en I&M staat dan ook te lezen: “Als aan de L_{den} van 47 dB wordt voldaan dan wordt (‘automatisch’) ook aan de L_{night} van 41 dB voldaan.” De tekst is van de site verwijderd, maar is [hier nog te vinden](#) (zie pag. 21).

De verwijzing naar de aanbeveling van de WHO is misleidend. De WHO heeft hierbij geen windturbines op het oog gehad, die ook volgens de Minister veel meer hinder veroorzaken dan andere vormen van lawaai. Bij dergelijke waarden treedt al ernstige slaapverstoring op ([Ministerie I&M](#), pag.8)

4. Vergelijking met normering in het buitenland

Anders dan de Minister zegt was in 2009, toen de geluidsregels werden geïntroduceerd vergelijking met het buitenland heel goed mogelijk. Reeds in 2007 waren de gegevens bekend waaruit de geluidsbelastingen zijn te berekenen die bij 47 L_{den} optreden, en zeker thans is voldoende informatie beschikbaar over de buitenlandse normen. Alle landen gebruiken een geluidsnorm ([Ministerie I&M](#), pag. 7; [Nieuwenhuizen & Köhl](#), 2015) sommige daarnaast nog een afstandsnorm. Uit de publicaties die NKPW en NLVOW bij het Kennisplatform aandroegen bleek de Nederlandse norm aanzienlijk soepeler te zijn

nationaal kritisch platform windenergie

dan in andere West- en Zuid-Europese landen, maar de publicaties hebben het Kennisbericht niet gehaald. Wel haalt de Minister ter bevestiging van haar stelling het Kennisbericht en een rapport en Bosch & Van Rijn aan. In de tekst van het Kennisbericht is de vergelijking echter nergens te vinden, de uitspraak komt alleen in de samenvatting voor maar is dus niet onderbouwd. Bosch & Van Rijn vergelijken appels met peren, zij vergelijken rechtstreeks gewone dB(A) waarden in andere landen (appels) met een Nederlandse peer (de gemiddelde waarde L_{den}) zodat hun vergelijking geen hout snijdt.

Het laatste woord komt natuurlijk van het artikel van [Nieuwenhuizen & Köhl](#). Zij laten zien dat een turbinepark dat in Nederland op 400 meter van de huizen mag komen te staan in andere landen niet dichterbij mag komen dan 800 meter of nog verder. Van de vier vergeleken landen hanteert Nederland de meest flexibele regeling. In Zweden, Groot-Brittannië, Zwitserland en Tsjechië hanteert men ongeveer dezelfde of lagere normen als in de landen van het artikel. In alle genoemde landen moeten windturbines dus minstens tweemaal zover van woningen verwijderd moeten blijven als in Nederland.

Op kamervragen van de heer Smaling antwoordde de Minister vorig jaar dat zij de conclusie van het artikel niet deelt. Haar redenering deugt evenwel niet, want zij vergelijkt onze norm (een appel) met een andere grootheid, namelijk de Deense norm voor het laagfrequente deel van het geluid dat niet in onze norm is opgenomen (een peer).

Conclusie: De Nederlandse normen biedt een veel slechtere bescherming tegen geluidshinder dan de ons omringende landen.

Over de vergelijking met de normen verkeer zegt de Minister dat de ernstige hinder bij 47dB L_{den} overeenkomt met de maximaal toelaatbare belasting van weg- en railverkeer. Dit is juist, maar misleidend. De de norm voor verkeer is namelijk niet gebaseerd op de maximale waarde, maar op de voorkeurswaarde. En dat geldt ook nog alleen voor rijksnelwegen, want voor provinciale en gemeentelijke wegen is het omgevingsniveau van belang. Voor windturbines bedraagt het verschil niet minder dan 10 dB(A). Voor windturbines wordt die maximaal toelaatbare norm, die niet mag worden overschreden op straffe van gezondheidsrisico's, nu overal als een normale belasting gehanteerd. De volksgezondheidseffecten van 47 dB L_{den} zijn maar net aanvaardbaar aldus het [ministerie van I&M](#) zelf (pag.16).

5. Evaluatie van het Kennisplatform Windenergie

Het Kennisbericht Windturbinegeluid heeft als doel om objectieve, wetenschappelijke kennis op transparante wijze beschikbaar te stellen, aldus de opdracht van de ministeries van I&M en EZ aan het Kennisplatform Windenergie. Maar de nadruk is komen te liggen op de eis dat het bericht breed gedragen moest worden door de deelnemende organisaties, met als gevolg dat het niet meer ging om de wetenschappelijke dialoog die echter wel leidde tot vergroting van het draagvlak, aldus de Minister. Met andere woorden, de meerderheid van de betrokkenen staat achter het Kennisbericht, en dat klopt. Helaas is de enige partij die afhaakte, de NLVOW en het door haar ingeschakelde NKPW, ook de enige onder de deelnemende clusters die niet betrokken was bij de totstandkoming van de huidige geluidsnorm. Voor verder commentaar op de opzet en het verloop van de totstandkoming van het Kennisbericht zie NLVOW brief van 31 januari.

16 maart 2016, Fred Jansen,
voorzitter Nationaal Kritisch Platform Windenergie